

Kitabu cha Danieli - Nambari arobaini na saba

Kufichua Mafundisho ya Udanganyifu: Uchambuzi wa Kihakiki wa Danieli 8 na Changamoto kwa Teolojia ya Waadventista

Jeff Pippenger

2024-01-11

Wakati pembe ndogo ya Roma inawakilishwa katika aya ya tisa hadi kumi na mbili za Danieli sura ya nane, ni ishara iliyopotoshwa, kwa kuwa ni ishara ya uvaaji wa mavazi ya jinsia nyingine—mvaaji wa mavazi ya jinsia nyingine anayebadilika-badilika kati ya kiume na kike. Hili linakubaliana na uelewa wa Wamilleraiti kwamba Roma iliwakilishwa na hatua mbili, hatua ya kwanza ikiwa ni utawala wa dola ya Kirumi na hatua ya pili ikiwa ni utawala wa kanisa la Kirumi, lakini katika kubadilika-badilika kwa jinsia katika aya hizo, pembe ndogo hiyo iko nje ya mfuatano wa kihistoria na wa kinabii (imepotoshwa). Hata hivyo, kila mojawapo ya aya hizo nne inawakilisha historia inayohusishwa moja kwa moja ama na utawala wa dola ya Kirumi au na utawala wa kanisa la Kirumi. Roma ya kipagani iliwatesa wote waliopinga mamlaka yake ya kifalme ya dola, lakini mateso ya Roma ya kipapa (ya kike) katika aya ya kumi, yanalengwa mahsusi dhidi ya mbingu.

Katika ufahamu wa Wamileraiti kwamba Roma ilikuwa ufalme wa nne na wa mwisho, kubadilika-badilika kutoka dola hadi kanisa, kisha dola tena hadi kanisa tena kusingekuwa jambo la wasiwasi. Walikuwa wameuona mchanganyiko wa chuma na udongo katika miguu ya Danieli sura ya pili, na waliuelewa tu kama awamu mbili za Roma, bila kujishughulisha kufafanua mfuatano mahsusi wa kihistoria wa ufalme wa nne na wa tano. Ndivyo walivyoelewa pia kuhusu sura ya saba, ambapo pembe iliyosema maneno makuu dhidi ya Aliye Juu Sana ilikuwa na pembe tatu zilizong'olewa kutoka zile pembe kumi za asili za mnyama wa Roma. Hata kama Miller alitambua kubadilika-badilika kwa jinsia katika aya za tisa hadi kumi na mbili, hilo lisingekuwa muhimu kwa ufahamu wake kwamba ufalme wa nne ni Roma. Katika ufahamu wa Wamileraiti ufalme wa nne uliisha mwaka 1798, na tukio linalofuata la kinabii lilikuwa kuja kwa mara ya pili kwa Kristo.

Pembe ya kike hutambua mwanamke anayefanya uzinzi wa kiroho na pembe ya kiume, na inawakilishwa katika mistari ya kumi na kumi na mbili.

Nalo likakua sana, hata likafika kwa jeshi la mbinguni; likaangusha chini baadhi ya jeshi hilo na nyota, na kukanyaga juu yao. Danieli 8:10.

Mateso ya mamlaka ya kipapa yalielekezwa dhidi ya Ukristo (jeshi la mbinguni), na katika aya ya kumi na mbili Roma ya kipapa (ya kike) inapokea mamlaka ya kutekeleza kazi yake ya mauaji kupitia uvunjaji wa sheria wa kufanya uasherati na wafalme wa Ulaya.

Na jeshi likatolewa kwake juu ya sadaka ya kila siku kwa sababu ya makosa, nayo ikaitupa kweli chini; ikafanya, ikafanikiwa. Danieli 8:12.

Neno "host" katika aya hiyo linawakilisha nguvu za kijeshi zilizopewa upapa "against the daily." Neno "against" linamaanisha "from". Kutoka kwa wafalme wa kipagani wa Ulaya (Roma ya kipagani), wanaowakilishwa na "the daily," msaada wa kijeshi (jeshi) ulipewa upapa "kwa sababu ya uasi." Muungano wa kanisa na dola, huku kanisa likidhibiti uhusiano huo, ndiyo "uasi." Divai ya uasi huo ni damu ya Wakristo. Mara tu upapa ulipodhibiti majeshi ya Roma ya kipagani, Roma ya kipapa ("it") "iliitupa ukweli chini; ikatenda, na ikafanikiwa."

Katika Danieli sura ya kumi na moja, mstari wa thelathini na moja, tukio la kukabidhi majeshi kwa Roma ya kipapa pia limewakilishwa:

Na majeshi yatainuka kwa upande wake, nao watanajisi patakatifu pa ngome, na wataiondoa dhabihu ya kila siku, nao wataweka chukizo la uharibifu. Danieli 11:31.

Aya hiyo inatambulisha mpito wa kihistoria kutoka Roma ya kipagani hadi Roma ya kipapa. Katika aya hiyo, "majeshi" ni wafalme wa Ulaya walioanza kusimama kwa ajili ya upapa, kuanzia na Clovis, mfalme wa Wafaranki (Ufaransa), mwaka 496. "Majeshi" pia yalitia unajisi "mahali patakatifu pa nguvu" (mji wa Roma), kupitia vita vya mfululizo kuanzia karne ya nne hadi mwaka 538. "Majeshi" pia yaliondoa upinzani wa kipagani dhidi ya kuinuka kwa upapa, na kufikia mwaka 508, upinzani wa kipagani ulikuwa umekoma.

Neno lililotafsiriwa kama "take away" ni neno la Kiebrania "sur" na maana yake ni "kuondoa". "Majeshi" yaliweka "chukizo lifanyalo ukiwa" (upapa) juu ya kiti cha enzi cha dunia mwaka 538. Wakati Danieli sura ya nane, aya ya kumi na mbili, inapobainisha kwamba "jeshi" lilipewa ile pembe ndogo ya kike, inakubaliana na ushuhuda wa aya ya thelathini na moja ya sura ya kumi na moja. Kitabu cha Ufunuo pia kinatoa ushuhuda wa kweli hiyo katika sura ya kumi na tatu.

Na yule mnyama niliyemwona alikuwa kama chui, na miguu yake ilikuwa kama miguu ya dubu, na kinywa chake kama kinywa cha simba; na joka likampa nguvu zake, na kiti chake cha enzi, na mamlaka kuu. Ufunuo 13:2.

Dada White anatambua moja kwa moja mnyama wa aya ya pili kuwa ni Upapa, na kwamba joka katika aya hiyo ni Roma ya kipagani. Roma ya kipagani iliupatia Upapa mambo matatu; "nguvu zake, na kiti chake cha enzi, na mamlaka kuu."

Nguvu ya kijeshi ilitolewa na Roma ya kipagani kuanzia enzi za Clovis mwaka 496. "Kiti" cha kutawalia kilitolewa kwa upapa mwaka 330, wakati mfalme Konstantino alipohamisha mji mkuu wake hadi Konstantinopoli, na kuiacha Roma, mji wake wa zamani wa mji mkuu, chini ya udhibiti wa kanisa la kipapa. Mwaka 533, mfalme Justiniani alitangaza kwamba papa ndiye mkuu wa kanisa na mrekebishaji wa wazushi, na akaikabidhi "mamlaka yake kuu" kwa papa wa Roma. Aya ya kumi na mbili ya sura ya nane ya Danieli inabainisha wakati ambapo "jeshi" lilipewa, na ukweli huo wa kinabii unashuhudiwa na mashahidi wengi. Tangu wakati huo (kuanzia mwaka 496), upapa "ulistawi."

Ingeendelea "kutenda" na "kufanikiwa" hadi ghadhabu dhidi ya ufalme wa kaskazini wa Israeli ilipoisha mwaka 1798, na upapa ulipopokea jeraha lake la mauti.

Na mfalme atatenda kama apendavyo; naye atajitukuza, na kujikweza juu ya kila mungu, naye atasema maneno ya ajabu juu ya Mungu wa miungu; naye atafanikiwa hata ghadhabu itimie; maana yale yaliyokwisha kukusudiwa yatatimizwa. Danieli 11:36.

Aya ya tisa ya sura ya nane inaelezea Roma ya kiume (Roma ya kipagani), na inawakilisha mchakato wa ushindi wa hatua tatu uliotekelwa na Roma ya kipagani, ambao uliakisi maeneo matatu ya kijiografia ambayo yangetekwa ili Roma ya kipapa isimikwe juu ya kiti cha enzi cha dunia, kama inavyoonyeshwa na pembe tatu zilizong'olewa katika sura ya saba. Ushindi wa hatua tatu wa aina mbili huo, wa Roma ya kipagani na ya kipapa, uliwakilisha vikwazo vitatu vya kijiografia vya Roma ya kisasa, katika aya za arobaini hadi arobaini na tatu za sura ya kumi na moja ya Danieli. Kisha katika sura ya nane, aya ya kumi na moja, pembe ndogo ya kiume (Roma ya kipagani) inawakilishwa tena. Katika aya hiyo, mantiki iliyotakaswa ni imara sana hivi kwamba watu wa dhahaka wanaotawala Yerusalemu walilazimika kuingiza uongo kadhaa wa kitheolojia ili kusimamisha msingi wao wa bandia.

Naam, alijitukuza hata kufikia mkuu wa jeshi, na kwa mkono wake dhabihu ya kila siku ikaondolewa, na mahali pa patakatifu pake pakatupwa chini. Danieli 8:11.

Kadri tunapoanza kushughulikia sarafu na vito bandia vilivyoletwa ndani ya Uadventista tangu 1863, inapaswa kubainishwa kwamba kuna nyanja mbili kuu za ujuzi wa kiteolojia unaodaiwa ambazo Uadventista hujivunia, kama msingi wao wa kutetea mafundisho ya Uprotestanti murtadi na Ukatoliki. Madai ambayo wanatheolojia wa kisasa wa Uadventista hutoa ni kwamba wao ni ama wataalamu wa historia ya Kibiblia, au wataalamu wa lugha za Kibiblia. Matumizi yao ya aya hiyo hufichua kwamba neno la kinabii limekuwa kama kitabu kilichotiwa muhuri kwao, na pia hufichua kwamba dai lao la kuwa wataalamu wa lugha za Kibiblia ni udhihirisho wa kisasa tu wa Ufarisayo.

Kwanza ni kupuuzwa kwa ubadilishaji wa jinsia za kisarufi kuhusu pembe ndogo katika aya ya tisa hadi ya kumi na mbili. Kama kweli wangukuwa wataalamu wa lugha ya Kiebrania, wasingekanusha, wala kupunguza uzito wa, ukweli kwamba Danieli alitumia makusudi ubadilishaji wa jinsia katika aya hizo. Pembe ndogo inawakilishwa katika jinsia zote mbili, na jinsia hizo hubadilishana katika aya hizo. Wanatheolojia wanajaribu kufunika ukweli huu kwa upuuzi na sarafu bandia, kwa kuwa inabainisha wazi kwamba aya ya kumi na moja inatambua Roma ya kipagani, si Roma ya kipapa. Bila shaka wao husisitiza kuwa pembe ndogo ya aya ya kumi na moja ni papa, ilhali kwa kweli ni Roma ya kipagani.

Mara tu inapotambuliwa kwamba mbili kati ya aya nne kuhusu pembe ndogo ni za kiume na mbili ni za kike, basi inakuwa rahisi kujumuisha ukweli wa kibiblia kwamba mwanamke katika unabii wa Biblia anawakilisha kanisa, na mwanaume anawakilisha dola. Kujua hili huwaruhusu wote wanaotaka kuona kwamba pembe ndogo ya aya ya kumi na moja ni Roma ya kiume (Roma ya kipagani), si Roma ya kike (Roma ya kipapa).

Basi, mstari huo unaeleweka kuwa unafundisha kwamba Roma ya kipagani (yeye) alijitukuza hata juu ya mkuu wa jeshi, kama vile Roma ya kipagani ilivyofanya ilipomweka mkuu wa jeshi juu ya msalaba wa Kalvari. Si tu kwamba Roma ya kipagani ilijitukuza dhidi ya Kristo msalabani, mstari

huo unaendelea kusema kwamba kwa yeye (Roma ya kipagani) "sadaka ya kila siku iliondolewa."

Katika kitabu cha Danieli kuna maneno mawili ya Kiebrania ambayo yote hutafsiriwa kama "kuondoa." Maneno hayo ni "sur" na "rum". Maneno yote mawili yanatumika katika huduma ya patakatifu. "Sur" maana yake ni kuondoa au kutoa, na wakati majivu kutoka madhabahuni katika patakatifu yalipoondolewa, neno lililotumika kuelezea kuondolewa kwa hayo majivu ni "sur". Neno "rum" linamaanisha kuinua na kutukuza, na wakati kuhani katika patakatifu alipotakiwa kuinua sadaka ya kutikiswa, alipaswa "rum" (kuinua) ile sadaka. Katika aya ya kumi na moja, Roma ya kipagani ("ya kila siku") inge "rum" (kuondoa) upagani kwa kuinua na kuitukuza dini ya upagani.

Roma ya kipagani ingeinua na kuitukuza dini ya upagani. Wanateolojia Waadventista wanaodai kuwa na utaalamu wa lugha za kibiblia huchagua kuchukulia kila tukio la "take away" katika kitabu cha Danieli kuwa "remove". Wanashindwa kutambua uandishi wa kipekee na sahihi wa Danieli, na hivyo kujikweza juu ya nabii Danieli.

Wanatheolojia wanaodai kuelewa lugha za Kibiblia hutoa hoja za kuhalalisha kwa nini Danieli alikusudia kumaanisha jambo lilelile alipotumia maneno mawili tofauti. Wanatoa masomo marefu na ya kuchosha ya maneno ili kuunga mkono madai yao ya uongo. Wanatheolojia wanaodai kuelewa historia ya Kibiblia wanabishana kwamba matumizi potofu yanategemea kutambua kwamba katika vipindi tofauti vya historia neno lilelile linaweza kumaanisha kitu tofauti, na hivyo basi, Danieli alipotumia maneno mawili tofauti, ni mtaalamu wa historia tu anayeweza kubaini kile ambacho Danieli kwa kweli alimaanisha. Ni muhimu kutambua mbinu hizi mbili za uongo kwa kuwa hutumiwa mara nyingi na wanatheolojia wanaotaka kukwepa mbinu ya "mstari juu ya mstari."

Naam, alijitukuza hata kufikia mkuu wa jeshi, na kwa mkono wake dhabihu ya kila siku ikaondolewa, na mahali pa patakatifu pake pakatupwa chini. Danieli 8:11.

Neno lililotafsiriwa kuwa "kuondolewa" katika aya hiyo linamaanisha "kuinua na kutukuza". Halimaanishi kuondoa. Ukweli huu unaleta mkanganyiko na utata kwa wanateolojia wa Waadventista, kwa maana misingi yao haistahimili tathmini rahisi ya aya hiyo, wakati ufafanuzi halisi wa neno alilotumia Danieli unapotumika katika aya hiyo. Wanadai kwamba pembe ndogo katika aya hiyo ni Roma ya Kipapa, na kwa hiyo aya hiyo ingesomeka kwamba "kwa yeye" (Roma ya Kipapa) "cha kila siku kiliondolewa."

Bila shaka hawana tatizo kujumuisha lile neno la ziada ambalo Dada White anasema moja kwa moja kuwa liliongezwa kwa hekima ya kibinadamu na halitumiki kwa andiko hilo.

"Kisha nikaona kuhusiana na 'ya kila siku' (Danieli 8:12) kwamba neno 'dhabihu' liliongezwa kwa hekima ya mwanadamu, na si sehemu ya maandishi, na kwamba Bwana aliwapa wale waliotoa mwito wa saa ya hukumu mtazamo sahihi kuhusu hilo." Maandishi ya Mapema, 74.

Wanatambua "kila siku" kama huduma ya Kristo katika patakatifu, hivyo "sadaka ya kila siku" inaunga mkono dhana kwamba "kila siku" ni kazi ya dhabihu ya Kristo katika patakatifu pa mbinguni. Lakini uvuvio unabainisha kwamba neno "sadaka" "halimo katika andiko".

Walevi wa Efraimu wanapokitambua "kile cha kila siku" kuwa huduma ya patakatifu ya Kristo, basi andiko hilo lingesomeka, "kwa yeye" (Roma ya Kipapa) "kile cha kila siku kiliondolewa," au lingeonekana kusoma, "kwa nguvu za kipapa, huduma ya patakatifu ya Kristo iliondolewa." Kwa kweli wanafundisha uongo huu. Wanasisitiza kwamba kupitia giza la utawala wa kipapa uelewa wa kweli wa huduma ya patakatifu ya Kristo uliondolewa kutoka katika akili za wanadamu.

Hata hivyo neno linalotafsiriwa kama "take away," halimaanishi kuondoa, linamaanisha kuinua na kutukuza. Iwapo wanaodai kuwa wataalamu wa lugha za kibiblia wangeitumia kwa usahihi maana ya neno la Kiebrania "rum" katika kifungu hicho, tafsiri yao ingebidi iseme, "kwa mamlaka ya kipapa, huduma ya Kristo katika Patakatifu iliinuliwa na kutukuzwa." Ni lini upapa uliwahi kumwinua na kumtukuza Kristo?

Wanajaribu kulazimisha maana ya neno la Kiebrania "sur" juu ya neno la Kiebrania "rum." Danieli anatumia neno "sur," ambalo linamaanisha kuondoa, kuhusiana na "kile cha kila siku" katika aya mbili nyingine, lakini katika aya ya kumi na moja, Danieli alichagua neno "rum" linalomaanisha kuinua na kutukuza. Siyo tu kwamba mkusanyiko wa hadithi za uongo kuhusu aya hii ni upumbavu kwa sababu ya kupindishwa kwa maana ya neno lililotafsiriwa kama "kuondoa," bali pia hakukuwa wakati wowote ambapo huduma ya Kristo katika patakatifu iliondolewa kwa namna yoyote kutoka kwa wanadamu.

Lakini mtu huyu, kwa kuwa anadumu milele, ana ukuhani usiobadilika. Kwa hiyo aweza pia kuwaokoa kabisa wale wamjiao Mungu kwa njia yake, kwa maana yu hai daima ili awaombe. Waebrania 7:24, 25.

Kudai, kama wanavyofanya wanatheolojia wa Waadventista, katika jaribio la kuunga mkono matumizi yao potofu ya aya hiyo, kwamba kulikuwa na kipindi ambapo upapa ulitumia aina fulani ya mamlaka ya kuondoa uombezi wa Kristo katika patakatifu, ni upuuzi!

Lakini wanatheolojia hawafundishi kwamba aya hiyo inaonyesha kwamba upapa uliinua na kutukuza huduma ya Kristo katika patakatifu. Wanakwepa maana ya maneno ya Danieli, na ushauri uliovuviwa wa Ellen White, ili kufundisha kile wanachochagua kufundisha licha ya ushuhuda wa maneno ya Danieli.

Naam, alijitukuza hata kufikia mkuu wa jeshi, na kwa mkono wake dhabihu ya kila siku ikaondolewa, na mahali pa patakatifu pake pakatupwa chini. Danieli 8:11.

Wanatheolojia hufundisha kwamba aya hiyo inamaanisha "kwa mamlaka ya kipapa, huduma ya Kristo katika patakatifu iliondolewa," na kuondolewa kwa huduma ya Kristo katika patakatifu kutoka katika akili za wanadamu kunathibitishwa na ukweli kwamba, sambamba na kuondolewa huko, mahali pa "patakatifu" pa Kristo "palitupwa chini." Hakuna hata aya moja katika Neno la Mungu inayosema kwamba patakatifu pa mbinguni—ambapo Kristo hufanya uombezi wake—pamewahi kutupwa chini. Wala hakuna kifungu chochote cha Biblia kinachosema kwamba mbingu yenyewe, ambayo ni "mahali pa patakatifu pake," imewahi kutupwa chini. Mara nyingine tena, wanatheolojia wanajikweza juu ya nabii Danieli, kwa maana wanasisitiza kwamba "mahali pa patakatifu pake" katika aya hiyo kunarejelea patakatifu pa Mungu, licha ya kwamba Danieli

hufundisha kinyume kabisa na wazo hilo.

Wanaodai kuwa wataalamu wa lugha ya Kiebrania wanasisitiza kwamba katika aya hiyo neno la Kiebrania “rum” linapaswa kueleweka kwa maana ya neno la Kiebrania “sur.” Wanasisitiza pia kwamba neno la Kiebrania “miqdash” linapaswa kueleweka kama neno la Kiebrania “qodesh.” “Miqdash” na “qodash” vyote vimetafsiriwa tu kama “patakatifu” katika kitabu cha Danieli, ilhali vina maana tofauti. “Miqdash” linawakilisha patakatifu lolote, liwe la Mungu au la kipagani. Ni neno la jumla kwa ajili ya patakatifu, lakini “qodesh” linatumika tu katika Biblia kumaanisha patakatifu la Mungu.

Danieli alijua tofauti kati ya mahali patakatifu pa kipagani na mahali patakatifu pa Mungu. Kama Danieli angebainisha mahali patakatifu pa kipagani, angetumia neno "miqdash." Ni jambo la kushangaza kwangu kwamba wanaoitwa wataalamu wa lugha ya Kiebrania hawajawahi kuushughulikia ukweli kwamba katika mistari minne mfululizo, Danieli anatumia maneno yote mawili mara tatu. Matumizi ya Danieli ya maneno hayo mawili ya Kiebrania, ambayo yote hutafsiriwa kama "patakatifu", yanafafanua maana ambayo Danieli alikusudia ieleweke.

Naam, alijikuza hata kufikia mkuu wa jeshi, naye akaondoa sadaka ya kila siku, na mahali pa patakatifu pake pakatupwa chini. Nao jeshi likatiwa mikononi mwake dhidi ya sadaka ya kila siku kwa sababu ya maasi; nalo likaangusha kweli chini; likatenda, na likafanikiwa. Kisha nikamsikia mtakatifu mmoja akisema, na mtakatifu mwingine akamwambia yule mtakatifu aliyekuwa akinena, Hata lini yatadumu maono kuhusu sadaka ya kila siku, na lile maasi liletalo ukiwa, ili patakatifu pamoja na jeshi vikanyagwe? Naye akaniambia, Hata siku elfu mbili na mia tatu; ndipo patakatifu patatakaswa. Danieli 8:11-14.

Katika kifungu chenyewe kinachojumuisha msingi wa Uadventista, Danieli anatumia maneno mawili tofauti ya Kiebrania ambayo yote yanatafsiriwa kuwa "patakatifu." Katika aya ya kumi na tatu na ya kumi na nne Danieli alichagua kutumia neno la Kiebrania la "patakatifu," ambalo linatumika tu katika Biblia kutambua patakatifu pa Mungu, lakini katika aya ya kumi na moja, Danieli alitumia neno la jumla la Kiebrania ambalo linaweza kuwa patakatifu pa Mungu, au linaweza kuwa patakatifu la kipagani.

Kama Danieli angependa kutambua “patakatifu” katika aya ya kumi na moja kama patakatifu la Mungu, angelitumia neno lile lile la Kiebrania alilotumia mara mbili katika aya tatu zinazofuata. Ni dhahiri kabisa kwamba Danieli alikuwa anatofautisha kati ya patakatifu la kipagani katika aya ya kumi na moja, na patakatifu la Mungu katika aya ya kumi na tatu na ya kumi na nne! Lakini walevi wa Efraimu wanadai kwamba “mahali pa patakatifu pake” palipo “angushwa,” katika aya ya kumi na moja, palikuwa mahali pa patakatifu la Mungu, ingawa wanaepuka neno “mahali.”

Wanafundisha kwamba upapa uliondoa huduma ya Kristo ya uombezi na kuutupa chini ukweli kuhusu patakatifu pa mbinguni. Lakini Danieli alikuwa wazi kwamba "patakatifu" katika aya ya kumi na moja halikuwa patakatifu la Mungu, bali patakatifu la kipagani. Danieli alikuwa wazi pia kwamba kilichoangushwa hakikuwa "patakatifu" bali "mahali" pa patakatifu lake.

Kukataa kutambua kubadilika-badilika kwa jinsia kwa makusudi katika mistari tisa hadi kumi na mbili, wanateolojia wa kisasa walikubali ufafanuzi wa “cha kila siku” uliotokana na Uprotestanti uliopotoka, na wakaanza kujenga msingi juu ya mchanga wa dhana za kibinadamu, mapokeo na desturi. Wanapofika kwenye mstari wa kumi na moja, hata wanakataa ushauri uliovuviwa wa Dada White uliobainisha kwamba uelewa wa Miller wa “cha kila siku” kama upagani ulikuwa sahihi, na kuanza kutumia sanaa ya upotoshaji na udhanifu ili kutetea mapenzi yao kwa teolojia ya Kikatoliki na Kiprotestanti.

Wanageuza Roma ya kipagani kuwa Roma ya kipapa katika aya, na wanalazimisha tafsiri ya "kuondoa" kwenye neno linalomaanisha "kuinua na kutukuza". Wanaifafanua ishara ya kishetani ya "kile cha kila siku" kama ishara ya kimungu, kisha wanasisitiza kwamba hekalu la kipagani ni hekalu la Mungu, huku wakiepuka marejeo ya moja kwa moja kwa "mahali" pa patakatifu. Na "wasioelimika" (kama Isaya anavyowaita), ambao wataelewa tu ikiwa "walioelimika" watawambia kwamba ndivyo ilivyo, wanakubali sahani ya hadithi za uongo kwa uharibifu wao wenyewe.

Tutaendelea na uchambuzi wetu wa ongezeko la maarifa yanayowakilishwa na vito katika ndoto ya Miller katika makala ijayo.

Mtume Paulo anatuonya kwamba ‘baadhi watajitenga na imani, wakisikiliza roho zidanganyazo, na mafundisho ya mashetani.’ Haya ndiyo tunayoweza kutarajia. Majaribu yetu makubwa zaidi yatatokana na kundi la wale waliowahi kutetea ukweli, lakini wanauacha na kuigeukia dunia, na kuukanyaga chini kwa chuki na dhihaka. Mungu ana kazi kwa watumishi wake waaminifu kufanya. Mashambulizi ya adui lazima yakabiliwe kwa ukweli wa neno lake. Uongo lazima ufichuliwe, tabia yake halisi ifunuliwe, na nuru ya sheria ya Yehova iangaze katika giza la maadili la dunia. Tunapaswa kuwasilisha madai ya neno lake. Hatutahesabiwa wasio na hatia tukipuuzia wajibu huu mzito. Lakini tunaposimama kutetea ukweli, tusingizwa kutetea nafsi zetu, wala tusifanye makelele makubwa kwa sababu tumeitwa kubeba lawama na kusingiziwa. Tusijione huruma, bali tuwe na ari kuu kwa sheria ya Aliye Juu Sana.

Asema mtume, ‘Wakati utakuja ambapo hawatavumilia mafundisho yenye uzima; bali kwa kufuata tamaa zao wenyewe watajikusanyia walimu, wakiwa na masikio yanayowasha; nao watajiepisha masikio yao wasisikie ile kweli, nao watageukia hadithi za uongo.’ Kila upande tunaona watu wakitekwa kwa urahisi na mawazo ya udanganyifu ya wale wanaobatilisha neno la Mungu; lakini kweli inapoletwa mbele yao, wao hukosa uvumilivu na hujawa na hasira. Lakini usia wa mtume kwa mtumishi wa Mungu ni, ‘Kesho katika mambo yote, vumilia mateso, fanya kazi ya mwinjilisti, timiliza huduma yako.’ Katika siku zake baadhi waliliacha kazi ya Bwana. Anaandika, ‘Dema ameniacha, kwa kuwa amependa dunia ya sasa;’ tena, anasema, ‘Aleksanda mfua shaba alinitendea mabaya mengi; Bwana na amlipa sawasawa na matendo yake; nawe ujihadhari naye pia; kwa maana amepinga sana maneno yetu.’

Manabii na mitume walipitia majaribu yanayofanana ya upinzani na lawama, na hata Mwanakondoo wa Mungu asiye na doa alijaribiwa katika mambo yote kama sisi tunavyojaribiwa. Alivumilia upinzani wa wenye dhambi dhidi yake.

Kila onyo kwa wakati huu lazima lifikishwe kwa uaminifu; lakini 'mtumishi wa Bwana asizozane; bali awe mpole kwa watu wote, awe tayari kufundisha, mvumilivu; kwa unyenyekevu akiwafundisha wale wanaojipinga.' Ni lazima tuyalinde kwa makini maneno ya Mungu wetu, tusije tukaathiriwa na hila za udanganyifu za wale walioiacha imani. Tupaswa kupinga roho yao na ushawishi wao kwa silaha ile ile Bwana wetu aliyoitumia aliposhambuliwa na mkuu wa giza,—'Imeandikwa.' Tunapaswa kujifunza kulitumia Neno la Mungu kwa ustadi. Nasaha ni, 'Jitahidi kujionyesha kuwa umekubaliwa na Mungu, mfanyakazi asiye na haja ya kuaibika, akilitumia kwa usahihi neno la kweli.' Lazima kuwe na kazi ya bidii na sala ya dhati pamoja na imani ili kukabiliana na upotoshaji wa kijanja wa walimu wa uongo na wadanganyifu; kwa maana 'katika siku za mwisho nyakati hatari zitakuja. Watu watakuwa wapendao nafsi zao, wenye tamaa, wenye kujisifu, wenye kiburi, watukanaji, wasiowatii wazazi, wasio na shukrani, wasio watakatifu, wasio na upendo wa asili, wavunjaji wa makubaliano, washtaki wa uongo, wasiojizua, wakali, wachukiao wema, wasaliti, wajeuri, wenye majivuno, wapendao anasa kuliko kumpenda Mungu; wakiwa na mfano wa utauwa, lakini wakikana nguvu zake; hao ujiepushe nao.' Maneno haya yanaonyesha tabia ya watu ambao watumishi wa Mungu watalazimika kukutana nao. 'Washtaki wa uongo,' 'wachukiao wema,' watawashambulia wale walio waaminifu kwa Mungu wao katika nyakati hizi zilizopotoka. Lakini balozi wa Mbingu lazima aonyeshe roho ile ile iliyodhihirishwa na Bwana. Kwa unyenyekevu na upendo ni lazima afanye kazi kwa ajili ya wokovu wa watu.

Paulo anaendelea kuzungumzia wale wanaopinga kazi ya Mungu, akiwafananisha na watu waliopiga vita dhidi ya waaminifu wakati wa Israeli ya kale. Anasema: 'Sasa kama vile Jannes na Jambres walivyompinga Musa, vivyo hivyo hawa nao huipinga kweli; watu wa nia potovu, wasiofaa katika mambo ya imani. Lakini hawatasonga mbele zaidi; kwa kuwa upumbavu wao utadhihirishwa kwa watu wote, kama ilivyokuwa kwao pia.' Tunajua kwamba wakati unakuja ambapo upumbavu wa kupiga vita dhidi ya Mungu utafichuliwa. Tunaweza kungoja kwa utulivu na uvumilivu, tukiwa na imani, haijalishi tumekashifiwa na kudharauliwa kiasi gani; kwa maana 'hakuna kitu kilichofichika, ambacho hakitadhihirishwa,' na wale wanaomheshimu Mungu watapewa heshima naye mbele ya wanadamu na malaika. Tunapaswa kushiriki katika mateso ya wanamatengenezo. Imeandikwa, 'Lawama za wale waliokukashifu zilianguka juu yangu.' Kristo anaelewa majonzi yetu. Hakuna hata mmoja wetu aliyelitwa kubeba msalaba peke yake. Yule Mtu wa mateso wa Kalivari anaguswa na hisia za majonzi yetu, na kwa kuwa yeye mwenyewe ameteseka akijaribiwa, aweza pia kuwasaidia wale walio katika huzuni na majaribu kwa ajili yake. 'Naam, na wote watakaishi kwa kumcha Mungu katika Kristo Yesu watateswa. Lakini watu waovu na wadanganyaji watazidi kuwa wabaya zaidi na zaidi, wakiwadanganya wengine na wao wenyewe wakidanganywa. Lakini wewe, endelea katika mambo uliyojifunza.' Review and Herald, Januari 10, 1888.